

ACC. N:R M. 15813: 1-5.

Landskap: Småland Upptecknare: Fingal Johansson, Värmamo
Härad: Östbo Berättare: " " "
Socken: Fryele Berättarens yrke: lantbrukare
Uppteckningsår: 1963 Född år 1885 i Fryele

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Värskedar - handdel och tillverkning. s. 1-5.

LMF 83

7/2-63

Svar på frågelista: L.U.F 83, Vävschedar.

Vävschedar anskaffades inom orten genom kringvandrande försäljare från Summerbokbl.

T.ex. Ljunghy, Himmeryd och Markaryd socknar.

Vänligen kommo dessa försäljare vintertiden.

Samliga av dem gingo till fots och luro vävschedarna i en lång lårtpåse på ryggen, och var det slädföre kunde de transportera schedarna på en liten kälke.

Andra åter färdades med häst vagn eller släde. De hade då utom vävschedar även björder, fillar, läcken, dukar m.m. att sälja.

Lärskiet minns jag från de senare åren av 1890-talet, och de första åren av 1900-talet, att "summerboknallar" ofta besökte mitt föräldrakem i Fryck s:n, och som de vanligen voro gemytliga och

Brevlika hade de ingen svårighet att få
logi över natten. Av de sommarboende
som aftast under 1900-talet böjan hade
natlogi i mitt hem minns jag särskilt
Sven Svensson från Örhult, Himmerys församling
samt Gustav Johansson Lidhult, Himmerys församling.
Dessa färdade alltid efter häst och vagn eller
släde och hade fjäder och piller m.m. att
sälja. Gustav Johansson hade efter vad
han berättade rest vida omkring i landet
t.ex. Stockholm och landskapen norr därom
och avtyrat vävskedar.
Vävskedarna tillverkades i Markaryd församling
före 1900-talet som arbete i hemmen
och sedan böjan av 1900-talet fabriks-
mässigt vid en vävskedfabrik i Örhult
(Markaryds församling) där man kunde göra en

värsked på ca. 7 minuter med en sim-
rikt inrättad maskinell inrättning.
Den fabriksmässiga tillverkningen av
värskedar tog död på Idla som hemarbete
jag minns dock från en Lantbruks-
och industriutställning i Ljungby
1903 eller 1904 huru som en bonde från
Leermarke h.d. utställde en av honom
förfärdigad maskin för värskedstillverkning.
Den var huvudsakligen av trä med massiva
kugghjul bilsleds av trä, och till löjja
med var man frestad att driva spe
med gulben och hans maskin, men allt
efter som värskeden som maskinen
arbetade med väte, dog löjjet bort.
På fråga om inte hans maskin hade
en viss likhet med värskedsmaskinen

i Oskult varade gulben helt glattigt
"Däm somn då vosta, då få nya
obekvra teträda."

De vävskedar som uppteckaren nämner
som försälda i böjjan av 1900-talet
voro med tändor av metall. (stål, mässing.)
Priset var vid denna tid omkr. 1,50 - 2 kr.
pr. sked.

Frägelistans "åtta ssa Tjugopassmesked"
är okänt här, istället använder man
uttrycket "bunn". Per åtta bunn, Tjugo
bunn. Tjugofyra Trädar var = 1 bunn
Kant. kallades tändorna i vävskeden = rör, troligen
därför att tändorna i äldre vävskedar vora
av ytan av spunkt rör. Årtalet rör bestämde
eftre antalet pr. aln (= 60 cm) 50 rör kallades
ett bunn, Tyvärr kan jag ej uppge de ovan-

vämunda sagermännen "summerbovullarna"
ålder, skulle dock tro att de vid 1900-talets
början voro i åldern 35-40 år gamla.
De ägde liada var sin jordbruksfärdighet
i Himmeryd s:s.